

ENUNȚUL ȘI RELAȚIILE STRUCTURALE

În lingvistică, elementul principal al oricărui tip de analiză este **enunțul** iar scopul unei cercetări îl reprezintă de cele mai multe ori, fie descoperirea modului de organizare a unui enunț, fie descrierea structurii unei comunicări.

Noțiunea de comunicare este strict legată de societate. Existența oamenilor ar fi inutilă fără comunicare. Comunicarea reprezintă un schimb de mesaje între cel puțin două persoane, aflate în postura de emițător și/ sau receptor. Schimbul de mesaje are loc cu condiția ca cei doi parteneri să cunoască limba (codul), limba fiind instrumentul principal al comunicării.

Veronica Nedelcu evidențiază în lucrarea sa științifică, *Adverbul ca modalitate de exprimare a locului și timpului în limba română* că „*principala formă de comunicare este cea realizată cu mijloace lingvistice. Limba reprezintă codul pe care se sprijină comunicarea verbală.*”

Între comunicare și enunțare există o legătură internă în sensul că enunțarea este o modalitate de comunicare.

Enunțul este un rezultat al enunțării, reprezentând un element fix al comunicării spre deosebire de enunțare care are un caracter procesual. Relația dintre enunțare și enunț este aceea dintre proces și rezultat. Enunțurile prezintă în structura lor „*mărci diverse ale activității de enunțare.*”

Dacă privim enunțul din punct de vedere comunicativ-pragmatic acesta este actul de utilizare concretă a limbii, iar din punct de vedere strict lingvistic, enunțul „*este o secvență sonoră (sau grafică) cuprinsă între două pauze, dotată cu o anumită semnificație.*”

Prin intonație și pauzele care o determină enunțul capătă trăsăturile unei comunicări, exprimând o informație înțeleasă de receptor.

În alcătuirea oricărui enunț se îmbină cele două planuri, comunicativ și sintactic.

Enunțul este o formă de comunicare ce se realizează în jurul unui verb care asigură o organizare semantică și sintactică și o legătură (orală sau scrisă) a componentelor subiect-verb-complement:

Maria mănâncă un măr.

Ca unitate sintactică, enunțul se poate diviza. Putem vorbi de un întreg care se poate analiza iar organizarea enunțului ține de legătura internă stabilită între două componente.

Relațiile structurale

Enunțul ca act de limbaj se caracterizează prin *referențialitate*. Dacă enunțul nu se referă la nimic, nu comunică nimic, putem considera că nu există. Această relație necesară este o relație exterioară enunțului propriu-zis deoarece nu privește organizarea acestuia.

GALR afirmă că „*enunțul, unitate a comunicării, este dependent de referința a cărei expresie o reprezintă și de posibilitățile lingvistice combinatorii oferite de sistem.*”

Pe de altă parte orice enunț presupune un tip de organizare în funcție de relațiile stabilite între componentele sale, *relațiile structurale sau relațiile sintactice*.

Aceste relații reprezintă elementul de structurare al enunțului plasând în moduri diferite componentele enunțului unele față de altele și transmit în același timp și informația. Aceleași cuvinte puse în relații diferite realizează comunicări diferite:

Vine vara.

El vine vara la mare.

Realizarea oricăror comunicări presupune existența unor *relații structurale* care organizează componentele în cadrul enunțului. Acestea pot fi de mai multe tipuri: *de dependență și nondependență* iar diferențele dintre ele pot fi puse în evidență cu ajutorul procedurii de omisiune.

Cele mai frecvente și mai importante sunt **relațiile de dependență** caracterizate prin faptul că măcar unul dintre termeni nu poate fi omis.

Relațiile de dependență pot fi:

- **Relațiile de dependență bilaterală sau interdependentă**, relații ce se stabilesc de exemplu între subiect și predicat, ceea ce va determina apariția fenomenelor de acord și recțiune.

Acest grup creat prin relația de interdependență reprezintă nucleul structurii enunțului. În jurul lui se grupează celelalte componente:

Maria citește.

Maria cea frumoasă citește un basm.

- **Relațiile de dependență unilaterale**, relații ce asociază doi termeni: *regentul*, care nu poate fi omis și *termenul subordonat* care poate fi omis:

Maria citește un basm.

Maria citește.

**Maria un basm.*

Relația de dependență se poate manifesta și în structuri cu doi regenți (relația de dependență complexă), relație care presupune o organizare de trei termeni. Două componente sunt subordonate față de același termen:

A mâncat fructe pe lângă legume.

Cele două componente *fructe* și *pe lângă legume* se subordonează aceluiași verb regent, *a mâncat*. Omisiunea complementului *pe lângă legume* nu implică nicio restricție iar enunțul rămâne un enunț organizat:

A mâncat fructe.

Însă, dacă se omite complementul *fructe* se omite obligatoriu și complementul *pe lângă legume*. Nu putem accepta un enunț ca: *A mâncat pe lângă legume*.

Aceasta denotă că între cele două componente există *un raport de coocurență necesară*, analog cu *cel de coordonare*. Analogia cu coordonarea poate fi evidențiată și prin înlocuirea elementului relațional *pe lângă* prin *și*, modificându-se sensul comunicării și relațiile sintactice:

A mâncat fructe și legume.

O altă categorie de relații, în cadrul enunțului, o reprezintă **relațiile de nondependență** (*de coordonare, de echivalență și de repetare*)

Relația *de coordonare* se stabilește între cel puțin doi termeni având aceeași poziție sintactică, aflându-se la același nivel într-o structură sintactică:

Am mâncat mere și pere.

Specifică relației de coordonare este relația *de repetare* a unei poziții sintactice. Orice poziție sintactică se poate repeta prin coordonare, cu excepția predicatului. Repetarea acestuia determină statutul enunțului din propoziție în frază:

Se joacă cu colegii, cu colegele.

Un alt tip de relație este **relația de echivalență**, relație în care oricare dintre cei doi termeni poate fi susceptibili de substituție cu zero sau de intervertire:

Am cumpărat cartea, Gramatica pentru toți.

Am cumpărat cartea.

Am cumpărat Gramatica pentru toți.

Am cumpărat Gramatica pentru toți, cartea.

Se pot afla în relații de echivalență și construcțiile cu dublă exprimare a complementului

L-am cunoscut pe Nicu, pe fratele tău.

BIBLIOGRAFIE

- Guțu Romalo, Valeria- *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, EDP, București, 1973.
Nedelcu, Veronica, *Adverbul ca modalitate de exprimare a locului și timpului în limba română*, Editura Universitară, București, 2013.
Pană Dindelegan, Gabriela- *Morfosintaxa limbii române*, oct. 2010.
Pană Dindelegan, Gabriela- *Sintaxa grupului verbal*, București, 1999.
Gramatica limbii române, Ediția a II-a revăzută și adăugită, vol I și II, Editura Academiei, București, 2008
Gramatica de bază a limbii române, Editura Univers Enciclopedic, București, 2010.
Dicționarul de științe ale limbii române, București, 1997

Prof. Lenuța GEAMBAȘ
Școala Gimnazială Sarighiol de Deal, jud.Tulcea